

IOM International Organization for Migration
ONM Organizata Ndërkombëtare për Migracionin

PAKETË INFORMUESE PËR ZVICRËN

1. Informacion bazë

Kryeqyteti:	Bern
Popullsia:	7,591,400
Sipërfaqja:	41,285 km ²
Monedha:	Franga zvicerane (CHF), (1€ = 1.61 CHF)
Niveli i papunësisë:	3.3 %

2. Kushte të përgjithshme të hyrjes dhe informacioni për vizë

Nëse po planifikoni një udhëtim në Zvicër, prisni vizitë nga jashtë apo do të doni të ftoni vizitorë nga jashtë në Zvicër, informacioni i mëposhtëm mund t'ju ndihmojë.

Në 12 dhjetor 2008 marrëveshja e Shengen hyri në fuqi dhe në Zvicër. Që nga kjo datë, për të hyrë në Zvicër duhet vizë Shengen (përfundojnë kontrollet e brendshme në aeroportet e Zvicrës në datë 29 mars 2009).

Bashkëpunimi i Dublinit¹ siguron që azilkërkuesit të bëjnë vetëm një aplikim për azil brenda zonës së Dublinit. Kriteret e Dublinit përcaktojnë se cili vend është i ngarkuar për ndjekjen e procedurave të azilit dhe kështu siguron një shpërndarje konstante dhe ndarje të përgjegjësive. Marrëveshja e Dublinit zyrtarisht hyri në fuqi në 1 Mars 2008 ndërsa praktikisht ajo ka hyrë në fuqi në datë 12 dhjetor 2008.

Parakushtet për të hyrë

Shtetasit e huaj për të hyrë në Zvicër kanë nevojë për një dokument udhëtimi të vlefshëm dhe të pranueshëm. Gjithashtu, vizë kërkohet për personat nga vendet jo evropiane. Për qëndrim të shkurtër në Zvicër (maksimumi 3 muaj brenda 6 muajsh), viza zvicerane është zëvendësuar me vizën Shengen. Për qëndrim më të gjatë se 6 muaj, kërkohet vizë zvicerane për personat nga vendet jo evropiane. (http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/Weisungen_Visa.Par.0026.File.tmp/Annex%201%20List%201-IDandVisa%20Provisions-for-Switzerland-According-to-Nationality-020309.pdf)

¹ http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/schweiz_-_eu/personenfreizuegigkeit/factsheets.Par.0047.File.tmp/FS-%20Dublin-d.pdf; member states: the 15 old EU states (Belgium, Danmark, Germany, Finland, France, Greece, Ireland, Italy, Luxembourg, Netherlands, Austria, Portugal, Sweden, Spain, United Kingdom; GB, IR and DK in special agreement), the 12 new member states (Czech Republik, Cyprus, Estonia, Latvia, Lithuania, Hungary, Malta, Poland, Slovenia, Slovakia) plus Norway and Island.

Kjo paketë informuese u përgatit në kuadër të projektit AENEAS 2006: "Ngritja e Kapaciteteve, Rritja e Shkallës së Informimit dhe Ndërgjegjësimi për Nxitjen e Migracionit të Rregullt në Ballkanin Perëndimor" financuar nga Bashkimi Europian dhe bashkë-financuar nga Zyra Federale Zvicerane për Migracionin dhe Zyra Federale Gjermane për Migracionin dhe Refugjatët, Ministria e Punëve të Jashtme të Italisë/Zyra Italiane për Zhvillim dhe Bashkëpunim dhe Qeveria e Lihtenshtein

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Office
for Migration
and Refugees

GOVERNMENT
OF LIECHTENSTEIN

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/schweiz_-_eu/personenfreizuegigkeit/factsheets/2008.Par.0010.File.tmp/081211-FS1-d.pdf .

Për më tepër, duhet të keni në dispozicion fonde të mjaftueshme ose të siguruar me mjete ligjore për të mbuluar koston e jetesës gjatë kalimit transit apo qëndrimit në Zvicër. Zyra Federale Zvicerane për Migracionin (FOM), misionet e huaja zvicerane dhe autoritete policore të kantoneve për të huajt do të sigurojnë me kënaqësi informacion për kushtet themelore për të hyrë në Zvicër (www.bfm.admin.ch).

Arsyeja dhe kohëzgjatja e qëndrimit

Vizitorët e huaj që kanë hyrë në Zvicër në përputhje me rregullat përkatëse dhe që nuk fillojnë ndonjë lloj punësimi nuk kanë nevojë për leje qëndrimi nëse kohëzgjatja e qëndrimit të tyre nuk i kalon tre muaj. Qëndrimi i tyre nuk duhet të kalojë një total prej tre muajsh brenda një periudhe gjashtë mujore. Individë që kanë nevojë për vizë duhet të zbatojnë kohëzgjatjen e qëndrimit të specifikuar në vizat e tyre.

Shtetas të huaj që synojnë të punësohen në Zvicër kërkohet që të aplikojnë për një leje garancie ose personalisht ose nëpërmjet punëdhënësit të tyre pavarësisht faktit nëse kanë nevojë për vizë për të hyrë në Zvicër apo jo. Në rast të një kërkese për të marrë vizë, garancia jepet nëpërmjet lëshimit të vizës.

Rregulla për regjistrimin

Kushdo që siguron akomodim për shtetas të huaj në këmbim të një pagesë është i detyruar të njoftojë menjëherë autoritetet. Nëse shtetasit e huaj akomodohen falas nuk ka detyrim për të njoftuar autoritete, duke ju nënshtruar dispozitave përgjithësisht më të rrepta të kantoneve. Shtetasit e huaj duhet të paraqiten menjëherë tek autoritetet e kantoneve apo komunale përgjegjëse nëse largimi i tyre brenda periudhës së qëndrimit që ju është caktuar nuk është i mundur.

Deklaratë sponsorizimi

Misionet e huaja zvicerane mund të lëshojnë një vizë në varësi të një deklaratë sponsorizimi nëse aplikanti nuk ka fonde të mjaftueshme financiare ose nëse kjo gjë është e dyshimtë. Garanti angazhohet për të mbuluar kostot e pambuluara deri në 30,000 CHF për shpenzime jetese, duke përfshirë aksidente dhe sëmundje. Nëse një deklaratë sponsorizimi është i nevojshëm, misioni i huaj zviceran përgjegjës do të sigurojë për vizitorin e huaj formularët dhe udhëzimet e nevojshme. Një deklaratë i miratuar sponsorizimi nuk jep garanci për lëshimin e vizës.

Tarifat

Shqyrtimi i një deklaratë sponsorizimi nga autoritetet e kantoneve i nënshtrohet një tarife. Si rregull, kjo tarifë administrative paguhet paraprakisht me anë të faturave të veçanta të depozitimit.

Siguracion udhëtimit

Pavarësisht nga fakti nëse është dorëzuar një përjashtim nga përgjegjësia, autoritetet kompetente kërkojnë një policë sigurimi për udhëtimin e kthimit nëse kostoja e një operacioni shpëtimi, udhëtimit të kthimit për arsye shëndetësore, asistencë mjekësore në një urgjencë apo kujdes shëndetësor urgjent në rastin e një aksidenti apo sëmundjeje të papritur gjatë qëndrimit të personit nuk mbulohet me mjete të tjera. Mbulimi minimal i sigurimit është CHF 50,000.

Fletë informacioni për të hyrë në Zvicër:

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/merkblatt_einreise.Par.0004.File.tmp/merkblatt_0308-e.pdf

Formulari i aplikimit për vizë

Formularët për t'u shkarkuar dhe plotësuar *online*

Të gjithë formularët:

<http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/einreise/visumantragsformular.html>

Udhëzime

- Gjermanisht – frëngjisht - italisht - anglisht
http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/visumantragsformulare.Par.0013.File.tmp/a_infoblattBFM_d_f_i_e.pdf
- Gjermanisht - frëngjisht - italisht - shqip
http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/visumantragsformulare.Par.0020.File.tmp/Infoschreiben07_albanisch_d_f_i_e.pdf

Informacioni në lidhje me Aplikimin për Vizë

Ju lutemi vini re që:

- Aplikimi për vizë duhet të dorëzohet në ambasadën/konsullatën zvicerane në vendin tuaj të qëndrimit.
- Një aplikim për vizë që nuk dorëzohet në ambasadën/konsullatën zvicerane të vendit tuaj të qëndrimit mund të refuzohet nëse janë të paqarta arsyet për dorëzimin e aplikimit për vizë në ambasadë/konsullatë tjetër zvicerane
- Duhet të keni burime të mjaftueshme financiare për të mbuluar koston e jetesës në Zvicër; si rregull, një shumë prej 100 CHF në ditë konsiderohet e mjaftueshme
- Ambasada/konsullata zvicerane mund të kërkojë një deklaratë garancie
- Një vizë pa autorizim të shprehur nga autoritetet përgjegjëse lejon vetëm qëndrim të përkohshëm në Zvicër
- Ju mund të hyni në Zvicër vetëm gjatë periudhës së specifikuar në vizën tuaj.
- Kohëzgjatja maksimale e qëndrimit tuaj në Zvicër është specifikuar në vizë.
- Nuk mund të filloni punë gjatë qëndrimit në Zvicër as të filloni studime që kalojnë një periudhë tre mujore pa lejen e nevojshme

Ekstrakt nga Urdhri për Hyrjen dhe Regjistrimin e të Huajve

Deklaratë garancie

- Autoritetet përgjegjëse që japin leje mund të kërkojnë një deklaratë garancie, të firmosur nga një person juridik apo fizik në gjendje të mirë financiare në Zvicër, si mjet kontrolli mbi rrethanat e vizitës së një të huaji
- Garancia mund të jepet nga shtetas zviceranë; ose shtetas të huaj që kanë leje qëndrimi

Aplikimi për vizë

- Një shtetas i huaj kërkohet të dorëzojë një aplikim për vizë me anë të formularit të specifikuar për aplikim tek Misioni i Huaj Zviceran që mbulon vendin e tij/saj të qëndrimit. Zyra Federale Zvicerane për Migracionin përcakton çdo përjashtim.
- Aplikimi për vizë duhet të shoqërohet me dokument udhëtimi, si dhe dokumente të tjera, nëse kërkohet, që tregojnë qartë qëllimin dhe rrethanat e qëndrimit apo kalimit transit të planifikuar
- Shtetasit e huaj kërkohet të plotësojnë kushtet e mëposhtme, përveç rregullave të hyrjes sipas nenit 1 të OEArr (Urdhrit për Hyrjen dhe Regjistrimin e të Huajve), për një vizë transit.
 - a. të kenë dokument udhëtimi dhe vizë që i japin të drejtën mbajtësit të kalojë transit dhe të hyjë në vendin e destinacionit;
 - b. të sigurojnë fakte për kalimin transit në aeroport me anë të një bilete të vlefshme
- për destinacionin e tyre përfundimtar.

Të drejta ligjore

- Nëse një vizë është refuzuar apo anuluar, Zyra Federale për Migracion nxjerr një vendim, që i nënshtrohet një tarife, me kërkesë të aplikantit.
- Kërkesa do të shqyrtohet vetëm pasi të jetë bërë paraprakisht pagesa.
<http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/einreise/visumantragsformular.html>

Kërkesat për vizë për në Zvicër (dhe Lihtenshtein)

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/Weisungen_Visa.Par.0022.File.tmp/anh1-liste1_vorschriften_20090529-d.pdf

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/Weisungen_Visa.Par.0021.File.tmp/anh1-liste2_vorschriften-besonderes_20090406-d.pdf

(only in French, German and Italian)

Procedura për vizë për turizëm, biznes dhe vizitë

Për qëndrim maksimumi tre muaj; nuk lejohet punë apo veprimtari fitimprurëse. Ju lutemi të vini re që aplikimi për vizë duhet t'i dorëzohet ambasadës/konsullatës zvicerane përgjegjëse për vendin tuaj të qëndrimit. (shihni 2.5.3.)

Ju lutemi dorëzoni personalisht tek kjo Ambasadë (të paktën një javë përpara nisjes):

- 1 formular aplikimi të plotësuar dhe firmosur nga mbajtësi i pasaportës (http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/visumantragsformulare.Par.0001.File.tmp/visumantrag07_a.pdf)
- 1 fotografi pasaporte të padëmtuar dhe të kohëve të fundit
- Pasaportë ose dokument udhëtimi të vlefshëm për tre muaj pas qëndrimit të planifikuar në Zvicër
- leje qëndrimi të vlefshme pas përfundimit të qëndrimit
- Një vizë Shengen të vlefshme të paktën për dy hyrje për kthimin nëse keni Kartë Portokalli (attestation d'immatriculation)
- vërtetim të mjeteve të mjaftueshme për të mbuluar shpenzimet e qëndrimit, si vërtetim page nga muaji i fundit, deklaratë bankare të një llogarie, llogari kursimi, karta krediti, çek udhëtimi etj. (kërkesa minimale CHF 100/70 EUR për çdo ditë qëndrimi në Zvicër)

Të tjera për:

Vizë për turizëm http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/refs/eur/vbel/ref_visinf/visbel.html

- rezervim hoteli, apartamenti apo shtëpi pushime me adresë të plotë
- biletë udhëtimi; konfirmim i paketës së udhëtimit nga agjenti i udhëtimit; regjistrim dhe siguracion makine, autorizim nga pronari (nëse vlen) dhe rezervim hoteli
- për studentë: letër nga shkolla apo universiteti që konfirmon pjesëmarrjen në udhëtim me data dhe adresën në Zvicër
- për nxënës (nën 18 vjeç) që janë në udhëtim nga shkolla: një autorizim të përbashkët nga prindërit të legalizuar nga një komunë përgjegjëse belge

Vizë për biznes

- Vërtetim të lidhjeve ekzistuese tregtare, një ftesë nga një kompani apo partner biznesi në Zvicër duhet t'i dërgohet ambasadës me faks

Vizë për vizitorë

- ftesë e dërguar me faks në Ambasadë nga një rezident i Zvicrës që tregon se të gjitha shpenzimet e aplikantit gjatë periudhës së specifikuar të qëndrimit në Zvicër do të mbulohen nga pritësi, me adresë të plotë, shoqëruar me një kopje të kartës zvicerane të identitetit apo pasaportës, ose kartës së rezidentit në Zvicër nëse personi nuk është shtetas Zviceran
- sipas situatës, është e nevojshme një deklaratë garancie të miratuar nga policia e kantonit për të huajt nga kantoni ku pritësi është rezident. Formularët e garancisë mund të merren në këtë Ambasadë.

Vizë transiti

Një vizë transit vetëm lejon mbajtësin e saj që të kalojë përmes Zvicrës për 24 orë pa ndaluar.

- bileta e udhëtimit (shihni vizën për turizëm)

Vizë transiti në aeroport

Një vizë transiti në aeroport lejon mbajtësin që të qëndrojë në aeroport deri në 48 orë. Një vizë transiti kërkohet në çdo rast për persona pa shtetësi. Mbjtësit e pasaportave të Afganistanit, Angolës, Bangladeshit, Republikës Demokratike të Kongos, Etiopisë, Ganës, Guinesë, Indisë, Iranit, Libanit, Nigerisë, Pakistanit, Sierra Leones, Sri Lankës dhe Turqisë kanë nevojë për vizë transiti nëse nuk kanë vizë ose leje qëndrimi për një vend të BE-së, Norvegji, Islandë, Kanada ose SHBA ose nëse nuk udhëtojnë me pasaportë diplomatike, shërbimi ose speciale. Të gjitha shtetasit e tjerë nuk kanë nevojë për vizë transiti.

Kushtet për vizë transit janë që pasagjeri duhet:

- të fluturojë me një linjë ajrore të licencuar në Zvicër
- të jetë në gjendje të vazhdojë udhëtimin e tij/saj, duke pasur të gjitha vizat e nevojshme për destinacionin
- të ketë një biletë të vlefshme dhe një vend të rezervuar për gjithë udhëtimin deri në destinacion

Vizë për punë ose studime ose bashkim familjar

- 2 formularë shtesë aplikimi (tre gjithsej)
- 2 fotografi shtesë (tre gjithsej)
- Kontratën e punës ose dokument që vërteton regjistrim në një institucion shkollor (shkollë apo universitet)
- Një curriculum vitae
- Një dëshmi të vlefshme për sjellje të mirë (vlefshmëria më pak se tre muaj)
- Për bashkim familjar, kontratën e punës ose dokument që vërteton regjistrimin në një institucion arsimor të personit përgjegjës për pjesën tjetër të familjes

Ky aplikim për vizë duhet të dorëzohet të paktën dy muaj përpara fillimit të punës apo studimeve në Zvicër për autorizim.

Vizë pas autorizimit (punë, studime, apo bashkim familjar)

- dokumenti i autorizimit i dorëzuar nga autoriteti federal zviceran ose autoritetet e kantoneve (nuk kërkohet vërtetim i mjeteve financiare)

Tarifat

36 EUR që paguhen në dorë. Tarifat nuk janë të kthyeshme në rast të refuzimit të vizës.

Pasaportat zyrtare (diplomatike, shërbimi ose të veçanta)

Aplikimi për vizë duhet të shoqërohet me një notë verbale ose letër nga Ambasada, Komisioni i Lartë, Konsullata apo Organizata Ndërkombëtare e aplikantit. Kjo notë verbale duhet të përmbajë qëllimin e udhëtimit në Zvicër, adresën e plotë në Zvicër dhe datën e hyrjes dhe daljes nga Zvicra.

Shënim i rëndësishëm për diplomatët dhe të asimiluarit

Për disa shtetësi, kjo vizë mund të jepet vetëm pas autorizimit me shkrim nga autoritetet zvicerane. Vonesa në dhënien e vizës e parashikuar për 24 orë nuk mund të respektohet gjithmonë. Disa dokumente shtesë duhet të dërgohen në Zvicër. Për më shumë informacion, ju lutemi të kontaktoni seksionin për vizat.

Kërkesë akreditimi në Zvicër

Vetëm për diplomatët dhe të asimiluarit që kërkojnë akreditim në Zvicër:

- mbushni një formular aplikimi në tre kopje
- 7 fotografi
- një notë verbale të Ambasadës ose Misionit të interesuar që të përmbajë funksionin e ushtruar në Zvicër nga diplomatët apo të asimiluarit dhe datën e nisjes.
- plotësoni pyetësorit për të sapoardhurit

(<http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edactr/bel/embbbru.Par.0006.File.tmp/questionnaire%20english.pdf>)

Ambasada ose Misioni i huaj në Zvicër duhet të njoftojë gjithashtu Shërbimin e Protokollit në Bern ose Misionin Zviceran në OKB për kërkesën e akreditimit. Një kopje e kësaj note verbale duhet të shtohet në dosjen për vizë.

Vonesa në marrjen e një vize zvicerane

Vonesa në marrjen e një vize zvicerane do të varet nga përgjigja e autoriteteve përgjegjëse zvicerane. Si rregull i përgjithshëm, vizat, sipas situatës, jepen të paktën 24 orë pas datës së aplikimit (ose ditën tjetër të punës). Vetëm një dosje e plotësuar e dorëzuar nga ora 9.00 – 11.00 paradite do të pranohet. Tarifa 36 € nuk do të kthehet, për asnjë arsye, edhe nëse viza refuzohet.

Informacioni shtesë për vende/territore specifike

Shqipëria: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/valb/ref_visinf/visalb.html

Bosnja dhe Hercegovina: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vbih/ref_visinf/visbih.html

Kroacia: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vhrv/ref_visinf.html

Kosovë: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vkos/lopri/vispri.html>

Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë:

http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/ref_visinf/vismkd.html

Mali i Zi: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmon/ref_visinf.html

Serbia: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vsrb/ref_visinf/vissrb/visreq.html

3. Imigracioni për qëllime punësimi

Zvicra ka një sistem të dyfishtë për t'ju dhënë shtetasve të huaj të drejtë për t'u futur në tregun e punës zviceran. Personave nga BE ose shtetet anëtare të EFTA-s, pavarësisht nga kualifikimet e tyre, u jepet lehtësisht e drejta për të hyrë në tregun zviceran të punës sipas Marrëveshjes për Lëvizjen e Lirë të Personave. Me vendim të Këshillit Federal, punëtorë nga të gjitha shtetet e tjera- shtete të treta, siç quhen këtu- pranohen me numër të kufizuar në tregun e punës në Zvicër, nëse aftësitë e tyre nevojiten menjëherë në Zvicër dhe nëse ata janë të kualifikuar.

Qëndrimi dhe punësimi në Zvicër i shtetasve të BE-së/EFTA-s²

Prezantimi i lëvizjes së lirë të persona bëhet gradualisht dhe kjo është arsyeja pse masa kalimtare dhe rregulla specifike zbatohen akoma për disa shtete (Poloni, Republika Çeke, Sllovakia, Hungari, Estoni, Letoni, Lituani dhe Slloveni)

Kantonet janë përgjegjëse për dhënien e lejeve. Për informacion të hollësishëm për procedurën e aplikimit (Ku të aplikoni, cilët formularë të plotësoni, sa kohë do të duhet etj), ju lutemi të kontaktoni autoritetet përgjegjëse të kantoneve.

http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/die_oe/kontakt/kantonale_behoerden/adressen_kantone_und.html

Për më shumë informacion, shihni gjithashtu:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/eu_efta-angehoerige.html

Qëndrimi dhe punësimi në Zvicër i shtetasve që nuk janë nga vendet e BE-së/EFTA-s³

Baza ligjore për hyrjen e shtetasve të huaj në tregun zviceran të punës

Kriteret e pranimit përfshihen në Aktin Federal për Shtetasit e Huaj (AuG) dhe në Vendimin për Pranimin, Qëndrimin dhe Punësimin.

Për më shumë informacion shihni:

² http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/schweiz_-_eu/aufenthalt_der_eu.html

³ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige.html

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/grundlagen_zur_arbeitsmarktzulassung.html

Për informacion për politikat e pranimit të Zvicrës, shihni:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/zulassungspolitik.html

Procedura⁴

Dorëzimi i aplikimit: Punëdhënësi (pronari i ndërmarrjes) dorëzon dokumentet e duhura të aplikimit tek shërbimi i punësimit të kantonit. Sipas rastit apo kantonit që është përgjegjës për shqyrtimin e aplikimeve, aplikimet i dorëzohen agjencisë së migracionit të kantonit në fjalë. Punëtorëve nga shtete që i nënshtrohen kërkesës për vizë u kërkohet të aplikojnë për vizë tek përfaqësitë diplomatike zvicerane jashtë vendit

Shqyrtimi i aplikimit: Shërbimi i punësimit i kantoneve shqyrton aplikimet sipas udhëzimeve ANAG dhe merr një vendim paraprak. Aplikimet e miratuara nga kantoni duhet t'i dorëzohen Zyres Federale për Migracion për miratim përfundimtar.

Zyra Federale për Migracion (FOM) shqyrton aplikimet sipas kriterëve që zbatohen në të gjithë Zvicrën. Aplikanti, punëdhënësi dhe zyrat e kantoneve marrin një vendim zyrtar me shkrim nga Zyra e Migracionit. Vendimi i nënshtrohet një tarife, që paguhet nga punëdhënësi dhe nuk e autorizon aplikantin të hyjë në Zvicër.

Dhënia e vizës: Autoriteti i kantonit për migracionin këshillon (me miratimin e FOM kur bëhet fjalë për persona nga shtete që i nënshtrohen kërkesës për vizë) përfaqësinë përkatëse diplomatike zvicerane në lidhje të drejtpërdrejtë elektronike që të japë vizën. Aplikantëve u kërkohet të marrin vizën në atë përfaqësi specifike zvicerane

Regjistrimi: Punëmarrësi regjistrohet në zyrën e regjistrimit të rezidentëve jo më vonë se 14 ditë pas hyrjes në Zvicër. Vetëm atëherë ai lejohet të fillojë punë.

Për dokumentet e nevojshme të aplikimit, shihni listën:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/gesuchsunterlagen.html

FAQs:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/faq_-_haeufig_gestellte.html

Më shumë informacion për të punuar në Zvicër:

<http://www.ch.ch/private/00054/00055/00543/00561/index.html?lang=en>

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/links_rund_um_das.html

Faqet kryesore në internet për të kërkuar punë

<http://www.jobs.ch/?c=1>

[http://www.jobwinner.ch/\(lduvs245txu4myyd3qcla4e5\)/home.aspx](http://www.jobwinner.ch/(lduvs245txu4myyd3qcla4e5)/home.aspx)

<http://www.topjobs.ch/JS24Web/Public/Default.aspx?lng=en&wl=2>

<http://www.jobscout24.ch> (*Faqe interneti vetëm në gjermanisht dhe frëngjisht*)

Kuotat dhe marrëveshjet dypalëshe me vende/territore specifike

Shqipëria: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/valb/bilalb.html>

Bosnja dhe Hercegovina: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vbih/bilbih.html>

Kroacia: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vhrv/bilkro.html>

Kosova: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vkos/ref_visinf.html

Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë:

<http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/bilmaz.html>

Mali i Zi: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmon/bilmoo.html>

Serbia: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vsrb/ref_visinf.html

⁴ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/verfahrensablauf.html

4. Imigracioni për qëllime studimi

Arsimi në Zvicër⁵

Zvicra e ndan sistemin arsimor në nivel të parë, të dytë dhe të tretë. Në çdo nivel mundësitë për të huajt janë të hapura.

Nivelet parësore dhe i mesëm (të para) janë fazat e **arsimimit të detyruar** që zgjat nëntë vjet. Niveli i dytë i mesëm është faza pas arsimimit të detyruara. Më shumë se 50% e të rinjve zgjedhin **trajnim profesional**, që zgjat deri në katër vjet.

Faza e tretë mbulon universitetet dhe trajnimin e lartë profesional.

- Zvicra ka universitete që sigurojnë arsimim të përgjithshëm dhe universitete të shkencave të aplikuara
- Trajnimi i lartë profesional sigurohet nga shkolla më të larta teknike dhe shkolla teknike, që çojnë në marrjen e certifikatave profesionale dhe diplomave profesionale më të larta
- Arsimimi universitar sigurohet nga më poshtë:
- 10 universitete në kantone
- 2 Institute Federale të Teknologjisë
- 7 Universitete të Shkencave të Aplikuara
- Arsimimi në nivel universitar ndjek sistemin diplomë universitare-Master. Zvicra përpiqet të lehtësojë lëvizjet ndërmjet universiteteve dhe në 1999 nënshkroi të ashtuquajturën deklaratë të Bolonjës. Reformat që synojnë standardizimin e strukturës së studimeve dhe të diplomave duhet të përfundojnë deri në 2010.

Për më shumë informacion shihni gjithashtu: <http://www.ch.ch/private/00060/index.html?lang=en> dhe faqet e internetit të universiteteve specifike (seksioni 4.4)

Kushtet e hyrjes dhe qëndrimit të studentëve

Kontaktoni universitetin që keni zgjedhur. Procedura e para-aplikimit për disa universitete mund të bëhet *online*. Pasi të keni marrë konfirmimin që jeni pranuar nga një universitet zviceran, ju lutemi të kontaktoni ambasadën zvicerane në vendin tuaj për informacion për formalitetet e hyrjes në Zvicër. Do të duhet të tregoni që keni mjetet e duhura financiare për të mbajtur veten gjatë studimeve.

Sapo të mbërrini në Zvicër, duhet të kërkonte një lejë qëndrimi nga Policia për të Huajt. Dokumentet e mëposhtme janë të nevojshme:

- Pasaportë të vlefshme dhe një vizë nëse është e nevojshme
- Konfirmim që jeni pranuar nga një universitet zviceran
- Një garanci për mjete të mjaftueshme financiare për të mbajtur veten gjatë studimeve. Shihni seksionin për punën dhe studimet
- Vërtetim të një adrese të përhershme në Zvicër
- Leja juaj e qëndrimit duhet të rinovohet çdo vit. Leja e qëndrimit do të lëshohet vetëm nëse janë të garantuara mjetet tuaja financiare. Gjithashtu, do të duhet të rinovoni çdo vit lejen e qëndrimit. Studentë të huaj lejohet të punojnë deri në 15 orë në javë përsa kohë që nuk shtyhet kohëzgjatja e studimeve.

Bursat

Bursa për studentë të huaj në Zvicër

Qeveria zvicerane ofron bursa për studentët e huaj dhe artistët në bazë të reciprocitetit ose brenda kuadrit të bursave në vende të ndryshme. Bursat jepen për kandidatë pasuniversitare nga vendet industriale dhe vendet në zhvillim. Kandidatët, në radhë të parë, duhet të mësojnë nga autoritetet e

⁵ <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/afri/vsdn/infoch/chwoed.html>

vendit të tyre nëse kanë të drejtë për bursë nga qeveria apo duhet t'i drejtohen ambasadës ose konsullatës zvicerane (<http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs.html>) në vendin e tyre të origjinës. Një listë e vendeve dhe informacioni mëtejshëm për bursat nga qeveria, si për shembull kërkesat për aplikim, kohëzgjatja e bursës, shuma e bursës, procedura e aplikimit etj mund të gjendet në <http://www.sbf.admin.ch/eskas-e.html>

Për të mësuar nëse universitetet zvicerane ofrojnë bursa për studentë të huaj, kandidatët këshillohen të kontrollojnë tek qendrat e lëvizshmërisë të universiteteve zvicerane <http://www.erasmus-online.ch/international-offices.html> ose të vizitojnë <http://www.swissuniversity.ch/info> (Bashkëpunimi Ndërkombëtar).

Bursat pasuniversitare

Në një program të veçantë alkimi, qeveria zvicerane, nëpërmjet Komisionit Federal për Bursa për Studentët e Huaj (FCS) po ofron 15-20 bursa për studentë nga Europa Qendrore dhe Lindore për vitin akademik 2009/2010. Afati përfundimtar i dorëzimit të aplikimeve tek ambasada zvicerane kompetente është 22 nëntor 2008. Aplikantë nga Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kroacia, ish Republika Jugosllave e Maqedonisë, Mali i Zi dhe Serbia janë të pranueshëm për të aplikuar.

Për më shumë informacion shihni:

http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edactr/alb.Par.0007.File.tmp/Notice_Eastern%20Europ_e_english_2008-2009.pdf

Informacion specifik për vendet:

Shqipëria: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/valb/embtir/educ.html>

Maqedonia: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/embsko/schlr.html#0001#0001>

Serbia: <http://www.eda.admin.ch/eda/de/home/rebs/eur/vsrb/embbel/schola.html>

Universitetet dhe kolegjet kryesore në Zvicër⁶

Në Zvicër jo vetëm që është e mundur të studioni në tre gjuhë zyrtare (gjermanisht, frëngjisht, italisht), por gjithnjë e më shumë edhe në anglisht. Universitetet e Baselit, Bernit, Zyrihut, Lucernes dhe St Gallen janë në pjesën gjermanisht folëse të Zvicrës, siç është Instituti Federal i Teknologjisë në Zyrih (ETH në Zyrih). Pjesa frëngjisht folëse ka universitete në Gjenevë, Lausanne dhe Neuchâtel dhe Institutin e dytë Federal të Teknologjisë që është në Lausanne (EPFL).

Universiteti Fribourg është në një kanton dygjuhësh dhe ofron kurse në Gjermanisht dhe frëngjisht. Universiteti italisht folës i Zvicrës italiane ndodhet në Lugano.

Të gjithë universitetet ofrojnë një numër gjithnjë në rritje të programeve Master që jepen pjesërisht ose krejtësisht në anglisht. Institucione të tjera me natyrë universitare janë kolegjet e ndryshme të mësimdhënies, Instituti i Lartë i Studimeve Ndërkombëtare në Gjenevë, Shkolla e Lartë Zvicerane e Administratës Publike në Lausanne dhe Universiteti pasuniversitar Kurt Bösch në Sion.

Universitete në kantone

- Basel (BS): http://www.unibas.ch/index.cfm?o_lang_id=2
- Bern (BE): <http://www.unibe.ch/eng>
- Fribourg (FR): <http://www.unifr.ch/home/welcomeD.php> (Faqe interneti vetëm në gjermanisht dhe frëngjisht)
- Geneva (GE): http://www.unige.ch/international/index_en.html
- Lausanne (VD): http://www.unil.ch/central/page2192_en.html
- Lucerne (LU): <http://www.unilu.ch/eng/start.aspx>
- Lugano (TI): <http://www.unisi.ch/en/index.htm>
- Neuchâtel (NE):
<http://www2.unine.ch/Jahia/site/prospectivestudent/op/preview/lang/en/pid/22573>
- St. Gallen (SG):

⁶ <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/afri/vsdn/infoch/chwoed.html>

<http://www.unisq.ch/hsgweb.nsf/wwwPubhomepage/webhomepageeng?opendocument>
[Zurich \(ZH\): http://www.uzh.ch/index_en.html](http://www.uzh.ch/index_en.html)

- Institute Federale të Teknologjisë
- EPFL Lausanne: <http://www.epfl.ch/index.en.html>
- ETH Zurich: http://www.ethz.ch/index_EN
- Universitete të Shkencave të Aplikuara
- Bern: <http://www.bfh.ch> (Faqe interneti vetëm në gjermanisht dhe frëngjisht)
- Zvicra Lindore (GR, SG, ZH): <http://www.fho.ch/content.php?pg=11&id=12>
- Lucerne: <http://www.international.hslu.ch/en/indexinternational>
- Zvicra Veri-perëndimore (AG, BS, BL): http://www.en.fhnw.ch/?set_language=en
- Zvicra Jugore (TI): <http://www.supsi.ch/?page=English>
- Zvicra Perëndimore (FR, GE, JU, NE, VD, VS):
<http://www.hes-so.ch/default.asp?Language=EN>
- Zurich: <http://www.zfh.ch/d> (Faqe interneti vetëm në gjermanisht)
- Liechtenstein: <http://www.hochschule.li/english>

Kërkesa për pranim⁷

Një certifikatë e njohur në nivel federal për mbarimin e shkollës (Maturë) ose certifikatë e huaj ekuivalente (normalisht ekuivalente me certifikatë kolegji) i jep të drejtë mbajtësit të studiojë në nivel universitar. Pranimi varet nga universiteti specifik (ju lutem kontaktoni universitetin, shihni lidhjen më sipër). Në çdo rast, njohuria e mirë e gjuhës së mësimdhënies është parakusht.

Viti akademik zakonisht në Zvicër fillon në shtator. Aplikantët duhet të kontaktojnë në kohë universitetin e përzgjedhur të tyre. Universitetet mund të sigurojnë informacion për tarifën dhe grantet. Përveç tarifës, studentët pritet të shpenzojnë CHF 16'000-24'000 për shpenzimet e jetesës, sipas kërkesave të tyre.

Programi për studentët e huaj

Ju lutemi të kontaktoni universitetet (shihni listën në 4.4.) dhe shihni programin e pranimeve (4.3.2.).

Faqe të tjera interneti

Arsimimi global: <http://www.global-education.ch>

Federata zvicerane e shkollave private: <http://www.swiss-schools.ch/?language=en>

5. Qëndrimi

Leje të ndryshme qëndrimi për shtetasit e huaj⁸

- Leje B: qëndrimi
- Leje C: vendosjeje
- Leje Ci: qëndrimi me punësim fitimprurës
- Leje G: leje për kalimin kufitar për arsye pune
- Leje L: qëndrim afatshkurtër
- Leje F: të huaj të pranuar përkohësisht
- Leje N: leje për azilkërkuesit
- Leje S: leje për njerëz në nevojë për mbrojtje

Për më shumë informacion për leje të ndryshme, shihni:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/aufenthalt/die_versehiedenen.html

Për specifikimet për ndryshimin e qëndrimit me qëllim hyrjen (punësimin, studimin, etj) ju lutemi të shihni kapitujt përkatës.

⁷ <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rep/afri/vsdn/infoch/chwoed.html>

⁸ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/aufenthalt/die_versehiedenen.html

6. Sistemi i azilit⁹

Zvicra i jep azil refugjatëve dhe ofron strehë të përkohshme për ata në nevojë për mbrojtje. Përgjegjëse për këtë detyrë është **Drejtoria për Procedurën e Azilit në Zyrën Federale për Migracionin**. Kjo zyrë ia nënshtron çdo aplikim për azil një shqyrtimi të kujdesshëm dhe individual. Aplikime të pabazuara qartësisht refuzohen. Në rastin e aplikimeve të tjera, zyra duhet të shqyrtojë nëse kërkesat për azil janë të besueshme dhe- nëse po- nëse personi në fjalë përmbush kërkesat për statusin e refugjatit të përcaktuara në Aktin për Azilin. Refugjatëve kryesisht u jepet azili; megjithatë, nuk ndodh kështu nëse, për shembull, kanë kryer akte të dënueshme ose përbëjnë kërcënim për sigurinë kombëtare të Zvicrës. Si rregull, azilkërkuesit aplikimet e të cilëve janë refuzuar duhet të largohen nga Zvicra. Në këto raste, megjithatë, zyra duhet të shqyrtojë nëse ka pengesa për largimin. Nëse ka pengesa të tilla, Zyra Federale për Migracionin urdhëron pranimin e përkohshëm në Zvicër. Në të kundërt, Zyrat e Migracionit në Kantone- shpesh të këshilluara me autoritetin përgjegjës Federal- janë përgjegjëse për ekzekutimin e largimit. Azilkërkuesit kanë mundësi të ankohen në Komisionin zviceran për Ankimet për Azilin kundër vendimeve negative të marra nga Zyra Federale për Migracionin.

Për aplikim, pranim, vendim dhe shembuj shihni:

<http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/asylverfahren.html>

Ndihma sociale për refugjatë dhe azilkërkues¹⁰

- Ndihma sociale për refugjatët
http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/anerkannte_fluechtlinge.html
- Baza ligjore për ndihmë sociale për azilkërkuesit, personat e pranuar përkohësisht dhe ata në nevojë për mbrojtje
http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/asylsuchende_vorlaeufig.html
- Mos vazhdimësia e përfitimeve të mirëqenies sociale
<http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/sozialhilfestopp.html>
- Ndihma e mirëqenies – Jfarë përfshin?
http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/was_bedeutet_sozialhilfeabhaengig.html
- Ndalimi i punësimit për azilkërkuesit në tre muajt e parë
<http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/arbeitsverbot.html>

Kthimi¹¹

Në përfundim të procedurave të azilit, shumica e azilkërkuesve duhet të largohen nga Zvicra për shkak të refuzimit të aplikimit të tyre për azil. Por për të huaj të tjerë që qëndrojnë në mënyrë të paligjshme në Zvicër mund të nxirret gjithashtu një urdhër largimi. Azilkërkuesit e refuzuar sipas disa kushteve mund të futen në programe për kthimin vullnetar të asistuar.

Mungesa e dokumenteve të identitetit

Pasja e dokumenteve të vlefshme të udhëtimit është parakusht për kthimin në vendin e origjinës. Nëse nuk janë në dispozicion dokumenteve të vlefshme udhëtimi, identiteti dhe kombësia e personit duhet të përcaktohet përpara se të bëhet aplikimi tek misioni diplomatik i vendit të origjinës për zëvendësim të dokumenteve të udhëtimit. Prandaj është thelbësore që autoritetet zvicerane të bashkëpunojnë ngushtë me vendin në fjalë.

Organizimi i udhëtimit të kthimit

Pas nxjerrjes së dokumenteve zëvendësuese, njoftohet kantoni zviceran i interesuar. Njësia përgjegjëse për rregullimet e udhëtimit- swissREPAT që ndodhet në Zyrën Federale për Migracion (FOM)- rezervon një fluturim dhe organizon udhëtimin e kthimit.

Kthimi me forcë¹²

⁹ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/rueckkehr/zwangswaise_rueckkehr.html

¹⁰ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/anerkannte_fluechtlinge.html

¹¹ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/rueckkehr.html>

¹² http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/rueckkehr/zwangswaise_rueckkehr.html

Personat që janë në mënyrë të paligjshme në Zvicër duhet të largohen nga vendi. Nëse refuzojnë të kthehen në vendin e tyre vullnetarisht, ata mund të shoqërohen në vendin e tyre me forcë. Kantoni përkatës është përgjegjës për të zbatuar këto masa. Nëse personi në fjalë nuk mund të kthehet në shtëpi me një fluturim të rregullt, FOM organizon me kërkesë të autoriteteve të kantonit një fluturim të veçantë.

Procedurat e Dublinit

Personat nga vendet e treta (vendet që nuk janë pjesë e marrëveshjes së Dublinit) mund të aplikojnë për azil në një nga vendet që janë pjesë e marrëveshjes së Dublinit. Ky do të jetë dhe shteti që do të ndjekë procedurat e azilit. Pas aplikimit të parë azilkërkuesi nuk do të jetë në gjendje të aplikojë në asnjë nga vendet e tjera të Dublinit.

7. Bashkimi familjar

Informacion i përgjithshëm (vetëm në gjermanisht):

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/weisungen_auslaenderbereich/familiennachzug.Par.0001.File.tmp/Familiennachzug-d.pdf

Informacion specifik zyrtar vetëm për vendet e mëposhtme:

Bosnja dhe Hercegovina:

http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vbih/ref_visinf/visbih/visfam.html

Kroacia: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/ref_visinf/vismkd.html (*Shkarkoni*)

Kosova: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vkos/lopri/vispri/fampri.html>

8. Sistemi i kujdesit shëndetësor

Sigurime shëndetësore ¹³

Sigurime sociale shëndetësore i japin të gjithëve që jetojnë në Zvicër të drejtën për kujdesin e duhur shëndetësor në rast sëmundjeje dhe aksidenti nëse nuk mbulohen nga sigurimi për raste aksidenti. Skema e detyrueshme e sigurimit bazë shëndetësor mbulon sëmundje, aksidente dhe shtatzëni; edhe pse për aksidente ndërhyr vetëm kur personi i siguruar nuk ka trajtim tjetër të detyrueshëm apo alternativ. Gjithashtu mbulon disa masa të caktuara parandaluese.

Për më shumë informacion në lidhje me organizimin, detyrimet dhe përfitimet, ju lutemi të kontaktoni faqen e internetit të Zyrës Federale të Shëndetit Publik FOPH:

<http://www.bag.admin.ch/themen/krankenversicherung/00300/index.html?lang=en>.

Më shumë informacion gjendet gjithashtu në: <http://www.ch.ch/private/00045/index.html?lang=en>

9. Sistemi i sigurimeve shoqërore

Vecoritë bazë ¹⁴

Zvicra ka një rrjet të ngushtë të llojeve të ndryshme të sigurimeve shoqërore, që i ofron personave që jetojnë dhe punojnë këtu, dhe personave në ngarkim të tyre, mbrojtje të përgjithshme kundër rreziqeve, pasojat financiare të cilëve nuk mund të mbulohen pa sigurime.

Sistemi zviceran i sigurimeve shoqërore ndahet në katër fusha:

- sigurimi për vjetërsinë, mbijetesën dhe paaftësinë (sistemi më tre shtylla)
- mbrojtja kundër pasojave të sëmundjeve dhe aksidenteve
- sigurimi për papunësinë

¹³ <http://www.bag.admin.ch/themen/krankenversicherung/00263/00264/index.html?lang=en>

¹⁴ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00831/index.html?lang=en

- ndihmë ekonomike

Këto lloje të ndryshme sigurimesh ofrojnë mbrojtje në formën e pensioneve, përfitimeve të papunësisë dhe ndihmës ekonomike, si dhe pagesës për kosto e bëra për shkak të sëmundjeve dhe aksidenteve.

Pavarësisht nga kombësia, të **gjithë rezidentët zvicerane** duhet të mbulohen nga skema bazë e detyruar e sëmundjeve nga dita që kanë lindur ose nga dita që kanë filluar që qëndrojnë zyrtarisht në Zvicër (ka disa përjashtime me ligj për këtë rregull).

Sigurimi për të moshuarit dhe të mbijetuarit si dhe për paaftësi është i detyrueshëm për këdo që është punësimin me pagesë si dhe personat e papunë mbi 20 vjeç. Edhe nëse vini në Zvicër për të jetuar me kursimet tuaja, përsëri do të jeni i detyruar të paguani kontribute pensioni. Në parim, ndihma ekonomike, sigurim për aksident dhe sigurimi për pension profesional janë të detyrueshëm për punëtorët më pagë.¹⁵

Autoritetet e sigurimeve shoqërore

Me përjashtim të sigurimit për papunësi dhe ndihmë ekonomike të kantoneve, sigurimet shoqërore në Zvicër janë përgjegjësi e Zyrës Federale për Sigurime Shoqërore, që është pjesë e Departamentit Federal për Punët e Brendshme.

Degët e ndryshme të sigurimeve shoqërore menaxhohen në mënyrë të decentralizuar nga zyrat (fondet e kompensimit) për sigurime për të moshuarit dhe mbijetuarit dhe ndihmë ekonomike, fonde të pensioneve profesionale, fonde të sigurimit për paaftësinë, kompanitë për sigurim për sëmundje dhe fonde për sigurim për aksidente, dhe të gjithë monitorohen nga Zyra Federale për Sigurime Shoqërore.

Kontribute

Si rregull, sistemi zviceran i sigurimeve shoqërore financohet nga kontributet që paguhen nga ata që janë të siguruar dhe punëdhënësit e tyre. Megjithatë, punëdhënësit nuk kontribuojnë për sigurim për sëmundje për punëdhënësit e tyre.

Me përjashtim të sigurimit për aksidente dhe pensione profesionale, fondet shtesë kontribuohen nga buxheti qendror shtetëror- në rast të sigurimit për sëmundje, nëpërmjet reduktimeve individuale të premiumeve nga autoritetet e kantoneve.

Financimi¹⁶

Përfitimet e paguara nga lloje të ndryshme të sigurimeve shoqërore në parim financohen nga kontribute që mbledhen nga të ardhurat. Për sigurime shëndetësore, çdo person i siguruar paguan një premium. Konfederata dhe Kantonet kontribuojnë shumën të ndryshme për fondet e sigurimeve shoqërore të sigurimeve për pensione dhe paaftësi ose i financojnë ato ose në përfitime shtesë ose duke i subvencionuar premiumet për persona me të ardhura të pakta (premiumet e reduktuara për sigurime shëndetësore)

Sigurimi për papunësi¹⁷

Sigurimi për papunësi siguron përfitime në rast të humbjes së punës, orareve të shkurtuara kohore, mungesës së punës për shkak të kushteve të motit dhe falimentimit të punëdhënësit. Sigurimi përfshin gjithashtu masa riintegrimi.

Të gjithë personat në punësim me përfitime janë të detyruar të kontribuojnë në skema të sigurimit për papunësi me përjashtim të disa anëtarëve të familjes së personave që punojnë në sektorin bujqësor dhe personave që janë në moshën e daljes në pension.

Të vetëpunësuarit nuk mbulohen nga sigurimi për papunësi.

Sekretariati i Shtetit për Çështje Ekonomike (SECO) trajton të gjitha çështje të sigurimit për papunësi (ALV). Për më shumë informacion për ALV, ju lutemi të konsultoheni me faqen e internetit SECO:

¹⁵ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00865/index.html?lang=en

¹⁶ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00831/index.html?lang=en

¹⁷ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00871/index.html?lang=en

<http://www.seco.admin.ch/index.html?lang=en>.

Sigurimet shoqërore Zvicër- BE:

http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/index.html?lang=en

Informacion i mëtejshëm

Për më shumë informacion, shihni broshurën e Zyrës Federale për Migracionin:

<http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/themen/rueckkehr/rueckkehrfoerderung/sozialversicherungen.htm> (gjithashtu në shqip dhe serbisht)

Në lidhje me temat e mëposhtme, shihni faqen e internetit të Zyrës Federale të Sigurimeve Shoqërore (FSIO): http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00831/index.html?lang=en

- Pensionet
- Paaftësia
- Masa të kujdeshme profesionale
- Shtylla e tretë
- Sëmundje
- Aksidente
- Ndihmë ekonomike

Shihni gjithashtu:

<http://www.ch.ch/private/00045/index.html?lang=en>

10. Strehimi

Për informacion për strehim dhe rivendosje, shihni faqen e mëposhtme të internetit:

<http://www.ch.ch/private/00029/00038/index.html?lang=en>

Faqe të tjera interneti:

- Homegate: <http://www.homegate.ch/homegate/index?layout=&agency=&lang=en>
- Immostreet: http://www.immostreet.ch/asp/base.asp?LAN_CODE=ENG&gclid=CPb3-eCgkpMCFQcJuwodym-kgA
- ImmoScout24: <http://www.immoscout24.ch/IS24Web/Public/Home.aspx?nav=-1&wl=1&lng=en>

11. Njohja e diplomave

Njohja e diplomave të huaja në Zvicër¹⁸

Për persona të punësuar që do të duan të punojnë në vende të ndryshme si dhe për punëdhënësit e tyre, kualifikimet dhe përvoja e fituar diku tjetër duhet të vlerësohet përkatësisht në vendin e ri të punës. Për këtë qëllim, jepen *equivalences*.

Zyra Federale për Arsimim Profesional dhe Teknologji (OPET) është në thelb autoriteti përgjegjës për ekuivalentimet ndërmjet diplomave zvicerane për të gjithë fushën e **arsimit profesional dhe universiteteve të shkencave të aplikuara** (UAS). OPET nuk është përgjegjëse për universitetet, Institutet Federale të Teknologjisë, trajnimin e mësuesve apo për dhënie autorizimit për të ushtruar një profesion.

OPET mund të vendosë nëse certifikatat profesionale jo zvicerane janë ekuivalente me Certifikatat Federale të Kualifikimit (Fähigkeitsausweise), diplomat profesionale zvicerane (Fachausweise) ose diplomat UAS. Formularët e aplikimit gjenden në faqen e mëposhtme të internetit:

<http://www.bbt.admin.ch/themen/hoehere/00169/00371/index.html?lang=en>

(*Dokumente vetëm në gjermanisht, Frëngjisht dhe Italisht*)

¹⁸ <http://www.bbt.admin.ch/themen/hoehere/00169/00371/index.html?lang=en>

Për:

- **Universitete:** shihni faqen e internetit të Konferencës së Rektorëve: http://www.crus.ch/information-programme/recognition-swiss-enic.html?no_cache=1&L=2
- **Profesione të kujdesit shëndetësor:** shihni faqen e internetit të Zyrës Federale për Shëndet Publik (për profesione akademike): <http://www.bag.admin.ch/index.html?lang=en> (seksioni i ekzaminimeve mjekësore) dhe faqja e internetit e Kryqit të Kuq (për profesione jo-akademike): <http://redcross.ch/e/index-fr.php>
- **Institute Federale të Teknologjisë:** shihni faqen e internetit të EPFL Lausanne: <http://www.epfl.ch/index.en.html> dhe ETH Zurich: http://www.ethz.ch/index_EN
- **Trajnimit e mësuesve:** shihni faqen e internetit të Konferencës Zvicerane të Ministrave të Arimit në Kantone (EDK): <http://www.edk.ch/dyn/11910.php>

Zyra Federal për Arsimimin Profesional dhe Teknologji OPET
Effingerstrasse 27
CH-3003 Berne
Fax: +41 31 322 75 50
Email: kontaktstelle@bbt.admin.ch

Zyra e Integritimit DFA/DEA
Bundeshaus Ost
CH-3003 Berne
Tel.: +41 31 322 22 22
Email: europa@seco.admin.ch

12. Shërbime mbështetëse për migrantët

Zyrat dhe komisionet Federale

Zyra Federal për Migracion¹⁹

Në 2005, Zyra Federale për Migracion (FOM) rezultoi nga bashkimi i Zyrës Federale për Refugjatë (FOR) dhe Zyrës Federale të Imigracionit, Integritimit dhe Emigracionit (IMES). Ky autoritet i ri rregullon kushtet sipas të cilave personat mund të hyjnë në Zvicër për të jetuar dhe punuar. Vendos gjithashtu kush do të mbrohet nga përndjekja. Gjithashtu, Zyra për Migracionin koordinon përpjekjet e qeverisë federale, kantoneve dhe komunave për hir të integritimit dhe është organi përgjegjës për çështje të natyralizimit. Gjithashtu, zyra këshillon shtetasit zviceranë që planifikojnë të emigrojnë.

Zyra Federale për Migracion FOM

Quellenweg 6

3003 Bern-Wabern

Faqe interneti: http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/die_oe.html

Faqja e Internetit të FOM për integritimin:

<http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/themen/integration.html> (vetëm në gjermanisht dhe frëngjisht)

Komisione federale për çështje të veçanta në lidhje me migracionin

- Komisioni Federal për të Huajt (<http://www.eka-cfe.ch/e/index.asp>); publikimi i revistës në tre gjuhë për integritim dhe migracion terra cognita (<http://www.terra-cognita.ch/d/index.asp>)
- Komisioni Federal kundër racizmit (<http://www.ekr-cfr.ch/ekr/index.html?lang=en&PHPSESSID=f3950a06a7a7e3c91b86b2e988c142ce>)
- Shërbim për të luftuar racizmin (<http://www.edi.admin.ch/frb/index.html?lang=en>)

Zyrat e integritimit në kantone²⁰

¹⁹ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/die_oe.html

Qendrat kryesore të kompetencës për integrimin:

Basel Integration Basel

Spiegelgasse 6, CH-4001 Basel

Faqe interneti: www.welcome-to-basel.bs.ch (*gjithashtu në gjuhën boshnjake, kroate, serbe dhe shqiptare*)

Shihni gjithashtu: www.integration-bsbl.ch dhe <http://www.auslaenderberatung-basel.ch>

Bern Kompetenzzentrum Integration

Effingerstrasse 21, CH-3001 Bern

Faqe interneti: www.integration.bern.ch; <http://www.bern.ch/stadtverwaltung/bss/ki> (*vetëm në gjermanisht*)

Shihni gjithashtu: www.isabern.ch (*p.sh. për organizatat për migrantët*)

Gjenevë Bureau de l'intégration des étrangers

Quai du Rhône 12, CH-1205 Genève

Faqe interneti: www.ge.ch/integration (*vetëm në frëngjisht*)

Lausanne La Fraternité (Centre Social Protestant),

Place. Arlaud 2, CH-1003 Lausanne

Faqe interneti: www.integrationvaud.ch; <http://www.vd.ch/integration>

St. Gallen ARGE Integration Ostschweiz

Multergasse 11, CH-9001 St. Gallen

Faqe interneti: www.integration-sg.ch dhe www.enzian.ch

Zurich Fachstelle für Integrationsfragen

Neumühlequai 10, 8090 Zürich

Faqe interneti: www.integration.zh.ch

Për rajonin qëndror (LU, NW, OW, SZ, UR, ZG) shihni www.integration-zentralschweiz.ch dhe www.kom-in.ch

OJQ-të dhe institucione të tjera që merren me integrimin dhe këshillimin

Këshilli Zviceran i Refugjatëve (<http://www.osar.ch>) është një organizatë jo qeveritare, e pavarur politikisht dhe nga feja e të gjitha organizatave zvicerane të rëndësishme të ndihmës si:

- Caritas Zvicër (www.caritas.ch)
- Bamirësia e Protestantëve të Zvicrës (www.heks.ch)
- Kryqi i Kuq Zviceran (www.redcross.ch)
- Ndihma e Punëtorëve Zviceranë (www.sah.ch)

Shihni edhe institucionet e mëposhtme për këshillim:

- Agjencia GGG për Këshillimin e të Huajve në Basel: <http://www.auslaenderberatung-basel.ch/index.html> (*gjithashtu në gjuhën shqipe, boshnjake/kroate dhe maqedonase*)
- Agjencia e Këshillimit në Lucerne: <http://www.fabialuzern.ch>
- Forumi për Integrimin e Migrantëve: http://www.fimm-integration.ch/portrait_al.htm
- Shoqata e çifteve me dy-kombësi: www.ig-binational.ch
- Taskforca për konflikte ndërkulturore: www.tikk.ch

Organizata për migrantët

Kontakttoni agjencitë kryesore të integrimit (shihni 12.2) ose organizatën "çadër" FIMM (info@fimm-integration.ch)

Kurse gjuhe në Zvicër

²⁰ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/themen/integration.html>

- **Migros Klubschule:** www.klubschule.ch (*pothujse në çdo qytet kryesor*)
- **Volkshochschule (qendra e arsimit të të rriturve):** <http://www.up-vhs.ch/index.php?id=4> (*në çdo kanton*)
- **Inlingua:** <http://www.inlingua.ch/index.php?&city=5&lang=EN&action=intro.view&id=6&tpl=default> (*Basel, Bern, Biel, Geneva, Olten, St. Gallen, Thun, Zurich*)
- **Bénédict:** <http://benedict.ch/zh,za,u,uk> (*Bern, Lucerne, St. Gallen, Zurich*)
- **Alemania (shkolla në gjuhën gjermane):** <http://www.alemania-deutschschule.ch/englisch/index.htm> (*Lucerne, Zurich*)

13. Marrja e shtetësisë /kombësisë²¹

Komunat dhe kantonet janë përgjegjëse për çështjet e natyralizimit. Qeveria Federale përcakton kriteret përkatëse.

Natyralizimi i rregullt²²

Personat që kanë qëndruar në Zvicër për **dymbëdhjetë vjet**- vitet e kaluara në Zvicër ndërmjet dhjetë dhe njëzet viteve të përfunduara numërohen dyfish për këtë qëllim - mund të aplikojnë për natyralizim. Zyra Federale për Migracion (FOM) shqyrton nëse aplikantët janë të integruar në mënyrën e jetës në Zvicër, janë në dijeni të traditave dhe zakoneve zvicerane, respektojnë shtetin e së drejtës në Zvicër, dhe nuk rrezikojnë sigurinë e brendshme ose të jashtme zvicerane. Në veçanti, ky shqyrtim bazohet në raporte të kantoneve dhe komunave. Nëse kërkesat e caktuara nga e drejta federale plotësohen, aplikantët kanë të drejtë të marrin një leje federale për natyralizim nga Zyra Federale për Migracion.

Natyralizimi bëhet në tre faza. Kështu që **leja federale e natyralizimit** përbën vetëm "dritën jeshile" për marrjen e kombësisë zvicerane. Megjithatë, **kantonet dhe komunitetet** kanë kërkesat e tyre shtesë të qëndrimit që duhet të plotësohen nga aplikantët. **Shtetësia zvicerane merret vetëm nga ata aplikantë që pasi të kenë marrë lejen federale për natyralizim, janë natyralizuar gjithashtu nga komunitetet dhe kantonet e tyre.** Si rregull, nuk ka të drejtë të mbrojtur me ligj për t'u natyralizuar nga një komunitet dhe një kanton.

Natyralizimi i lehtësuar

Vendimi për të dhënë natyralizim të lehtësuar është **përgjegjësi e vetme e Konfederatës**. Kantonit në fjalë në fillim i jepet një e drejtë për t'u dëgjuar dhe ashtu si komuniteti në fjalë, ka të drejtën e apelimit. Persona që duan të natyralizohen në këtë mënyrë duhet të **integrohen në mjedisin e tyre zviceran**. Gjithashtu, ata duhet të respektojnë shtetin e së drejtës në Zvicër dhe nuk duhet të jenë rrezik për sigurinë e brendshme ose të jashtme të Zvicrës.

Nëse plotësohen disa kërkesa ligjore, nga natyralizimi i lehtësuar përfitojnë **bashkëshorti/bashkëshortja e huaj e shtetasve zviceranë dhe fëmijët e një prindi zviceran** që nuk kanë akoma kombësinë zvicerane.

Bashkëshorti/bashkëshortja e shtetasit zviceran që ka jetuar në Zvicër për një vit mund të aplikojë për natyralizim të lehtësuar **pas tre viteve martesë** nëse kanë jetuar në Zvicër gjithsej për pesë vjet. Persona që kanë lidhje të ngushta me Zvicrën mund të aplikojnë për natyralizim të lehtësuar edhe nëse janë rezidentë jashtë. Në këto raste, megjithatë ata duhet të kenë qenë të martuar me një bashkëshort/e zviceran/e për të paktën gjashtë vjet.

Për më shumë informacion dhe legjislacion, shihni:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht/einbuengerungen/erleichterte_einbuengerung.html

²¹ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht.html>

²² http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht/einbuengerungen/ordentliche_einbuengerung.html

Ri-natyralizimi²³

Ashtu si në rastin e natyralizimit të lehtësuar, ri-natyralizimi është përgjegjësi e Konfederatës; kantonet dhe komunitetet kanë të drejtë animimi. Kërkesa e përgjithshme për natyralizim është e lidhur ngushtë me Zvicrën. Ri-natyralizimi mund të merret nga persona që kanë **humbur kombësinë zvicerane** (për shkak të heqjes dorë, martesës apo heqjes dorë nga kombësia zvicerane)

Aplikimi

Sipas rregullimeve në kantone, aplikimet duhet të dorëzohen në **kanton, komunitet, ose Zyrën Federale për Migracion**. Informacioni për këtë gjendet nga komuniteti i qëndrimit ose nga shërbimi i kantoneve për natyralizimin.

Kërkesat e qëndrimit në kantone për natyralizim të rregullt gjenden në:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht/einbuengerungen/ordentliche_einbuengerung_wohnsitzfristen.html

Për informacion shihni gjithashtu: <http://www.ch.ch/private/00029/00033/index.html?lang=en>

14. Informacion për kontakte të tjera të rëndësishme

Detaje kontakti të ambasadës/përfaqësisë zvicerane

Shqipëri

Rruga e Elbasanit 81, Tirana
Tel.: +355 42 234 888/ +335 42 375 315
Fax: +355 42 234 889
Email: tir.vertretung@eda.admin.ch

Zyra e Bashkëpunimit Zviceran SDC/SECO

Rruga Brigada e VIII, P. 2. Sh. 2. Ap. 1, Tirana
Tel.: +335 42 240 102
Fax: +335 42 240 103
Email: tirana@sdc.net

Bosnjë dhe Hercegovina

Josipa Stadlera 15, BIH-71000 Sarajevo,
Tel.: +387 33 275 850 / +387 33 272 440 (*Seksioni i vizave*)
Fax: +387 33 570 120
Email: sar.vertretung@eda.admin.ch

Zyra e Bashkëpunimit Zviceran SDC/SECO

Pirusa 1, BIH-71000 Sarajevo
Tel.: +387 33 233 408
Fax: +387 33 271 500
Email: sarajevo@sdc.net

Kroaci

Bogovićeva 3, P.O. Box 471, 10000 Zagreb
Tel.: +385 14 878 800
Fax: +385 14 810 890
Email: zag.vertretung@eda.admin.ch

Kosovë

Adrian Krasniqi 11, PO Box 161, 10060 Pristina,

²³ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht/einbuengerungen/iedereinbuengerung.html>

Tel.: +381 38 248 088/089; +381 38 248 090 (*Seksioni i vizave*)
Fax: +381 38 248 078/+381 (0)38 226 160 (per viza)
Email: pri.vertretung@eda.admin.ch/ pri.visa@eda.admin.ch (*Visa*)
Zyra e Bashkëpunimit Zvicëran SDC/SECO
Adrian Krasniqi 11, 10060 Pristina
Tel.: +381 38 248 091/093
Fax: +381 38 248 096
Email: pristina@sdc.net;

Ish-Republika Jugosllave e Republikës së Maqedonisë
Maksim Gorki 19, 1000 Skopje
Tel: +389 23 103 300; +389 23 103 310 (*Seksioni i vizave*)
Fax: +389 23 103 301
Email: sko.vertretung@eda.admin.ch;
Zyra e Bashkëpunimit Zvicëran SDC/SECO
Maksim Gorki 19, 1000 Skopje
Tel.: +389 23 103 340
Fax: +389 23 103 341
Email: skopje@sdc.net

Mali i Zi

Përfaqësia përgjegjëse: Beograd, Serbia (shihni më poshtë)

Serbia

Bircaninova 27, 11001 Belgrade
Zyra e Bashkëpunimit Zvicëran SDC/SECO
Tel.: +381 11 306 58 20; +381 11 306 58 25; +381 11 306 58 15 (*Seksioni i vizave*)
Fax: +381 11 265 72 53; +381 11 362 08 18 (*Seksioni i vizave*)
Email: bel.vertretung@eda.admin.ch
Zyra e Bashkëpunimit Zvicëran SDC/SECO
Kneza Mihaila 10/IV, 11000 Belgrade
Tel.: +381 11 328 16 69
Fax: +381 11 328 22 20
Email: belgrad@sdc.net

Ambasada shqiptare në Zvicër – seksioni konsullor

Pourtalèsstrasse 45A, 3074 Muri b. Bern
embassy.bern@mfa.gov.al emalb.ch@bluewin.ch
+ 41 31/952 60 10, fax + 41 31/952 60 12

Konsullata shqiptare

Wehntalerstrasse 381, 8050 Zurich
edi.ruegg@bluewin.ch
+ 41 55/292 20 00, fax 055/282 25 52

Ambasada e Bosnjë Hercegovinës në Zvicër – Seksioni konsullor

Thorackerstrasse 3, 3074 Muri b. Bern
+ 41 31/351 10 51, fax + 41 31/351 10 79

Ambasada kroate në Zvicër – Seksioni konsullor

Thunstrasse 45, 3005 Berne
croemb.bern@mvpei.hr
+ 41 31/352 50 80, fax + 41 31/352 80 59

Konsullata kroate

Via Foletti 20, 6900 Massagno
+ 41 91/966 63 10, fax + 41 91/967 21 10
Bellerivestrasse 5, 8008 Zurich
crocons.zurich@mvp.hr
+ 41 44/422 83 18, fax + 41 44/422 83 54

Ambasada maqedonase në Zvicër – Seksioni konsullor

Kirchenfeldstrasse 30, 3005 Berne

makedamb@bluewin.ch

+ 41 31/352 00 28, + 41 31/352 00 30, fax + 41 31/352 00 37

Konsullata maqedonase

Chemin Ami-Argand 68, 1290 Versoix

+ 41 22/755 21 68, fax + 41 22/755 14 96

Ambasada serbe në Zvicër – Seksioni konsullor

Seminarstrasse 5, 3006 Berne

info@yuamb.ch, www.yuamb.ch

+ 41 31/352 63 53, + 41 31/352 63 54, + 41 31/352 63 55, fax + 41 31/351 44 74

Konsullata serbe

Alfred Escher-Strasse 4, 8002 Zurich

info@konzulat.ch, www.konzulat.ch

+ 41 44/202 02 73, + 41 44/202 02 89, fax + 41 44/202 02 78